

Dosarul nr. 1ra-1254/22
1-19016143-01-1ra-16082022

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

23 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte: Toma Nadejda

Judecătorii: Catan Liliana și Guzun Ion,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către inculpatul Ungurean Vadim, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 22 decembrie 2021 și sentinței Judecătorei Edineț (sediul Dondușeni) din 29 decembrie 2020, în cauza penală în privința lui

Ungurean Vadim XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat în r-nul
XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 08.04.2019 – 29.12.2020;

Instanța de apel: 18.03.2021 – 22.12.2021;

Instanța de recurs: 16.08.2022 – 23.11.2022.

A C O N S T A T A T

1. Prin sentința Judecătorei Edineț (sediul Dondușeni) din 29 decembrie 2020, Ungurean Vadim a fost recunoscut vinovat în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, la pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 600 unități convenționale, echivalentul a 30 000 (treizeci mii) lei.

A fost admisă acțiunea civilă depusă de partea vătămată Navroțchi Alexandr, fiind dispusă încasarea din contul lui Ungurean Vadim în beneficiul lui Navroțchi Alexandr, prejudiciul material în sumă de 17 524,80 (șaptesprezece mii cinci sute douăzeci și patru) lei.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat în fapt, că Ungurean Vadim având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare și prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința

naturii și calităților substanțiale a obiectului, acționând în acest sens prin promisiuni credibile dar de fapt neavând intenția să-și îndeplinească pe deplin angajamentele, în perioada anului 2017, a dobândit de la magazinul ÎI „Alexandr Navroțchii”, ce aparține cet. Navroțchi Alexandr XXXXX, a.n. XXXXX, locuitor al or. XXXXX, str. XXXXX, piese de schimb pentru tractoare, făgăduindu-i că se va achita mai târziu, însă banii pentru piesele de schimb așa și nu i-a achitat, pricinuindu-i proprietarului un prejudiciu considerabil în sumă de 17 524,80 lei.

Acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, *escrocheria, adică, dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul viclean care a produs daune considerabile.*

3. Avocatul Fencovschi Eugeniu în numele inculpatului, a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Ungurean Vadim să fie achitat din motiv că fapta nu este prevăzută de legea penală.

În motivarea apelului a invocat că, latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, la momentul săvârșirii faptei, avea următorul conținut: „*Escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere*”.

Astfel, a menționat că, prin Legea nr. 179 din 26.07.2018 (Monitorul Oficial nr.309-320/498 din 17.08.2018) textul: „*înșelăciune sau abuz de încredere*” a fost substituit cu textul: „*inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile*”.

În acest sens, partea apărării a indicat că, urmare a analizei modificărilor normei juridice, statuate la art. 190 alin. (1) Cod penal, se constată că aceasta nu a fost decriminalizată, ci doar a fost detaliată latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (1) Cod penal.

Așadar, la caz, partea acuzării deși incriminează inculpatului Ungurean Vadim faptele pe care acesta le-a săvârșit în anul 2017 (redacția veche a art. 190 alin. (1) Cod penal), totuși a fost aplicată legea penală cu efect retroactiv, în privința acestuia, incriminându-i art. 190 alin. (1) Cod penal, în redacția nouă.

Consideră partea apărării că, prima instanță contrar obligației de a analiza

cauza penală multiaspectual, a omis acest aspect, și în esență a admis aplicarea legii penale în mod retroactiv.

Totodată, a reiterat faptul că în corespundere cu jurisprudența CEDO, previzibilitatea interpretării judiciare nu se referă doar la chestiunea aplicării pedepsei, dar și la componența de infracțiune.

Mai mult, apărarea a invocat că în materie penală se aplică legea în vigoare la momentul săvârșirii faptei, și nu legea intrată în vigoare după consumarea infracțiunii, cu excepția legii mai favorabile, care are efect retroactiv.

4. Prin decizia Curții de Apel Bălți din 22 decembrie 2021, a fost admis apelul declarat, casată parțial sentința primei instanțe, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Ungurean Vadim a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, în redacția Legii în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 600 (șase sute), unități convenționale, echivalentul a 30 000 (treizeci mii) lei.

În rest, dispozițiile sentinței au fost menținute.

4.1 În motivarea soluției pronunțate instanța de apel a indicat că, prima instanța eronat a încadrat acțiunile inculpatului în baza Legii nr. 179 din 26.07.2018 în vigoare din 17.08.2018, din motiv că aceasta a intrat în vigoare ulterior acțiunilor incriminate inculpatului.

Astfel, acțiunile respective se încadrează în prevederile art. 190 alin. (1) Cod penal, în varianta legii penale în vigoare la data săvârșirii faptei.

În acest context, instanța de apel a precizat că, prin Legea nr. 179 din 26.07.2018, în vigoare din 17.08.2018, a fost adoptată o nouă redacție a alin. (1) din art. 190 Cod penal, iar agravanta la alin. (2) al art. 190 inserată la lit. c) cu cauzarea de daune în proporții considerabile a fost exclusă, fiind regăsită în componența alin. (1) din aceeași normă.

Potrivit noilor prevederi, se consideră infracțiune de escrocherie potrivit art. 190 alin. (1) Cod penal *„dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile”*.

Prin urmare, instanța de apel a precizat că, din conținutul noilor modificări ale art. 190 Cod penal, reiese că legislatorul a concretizat acțiunile și consecințele

prejudiciabile prin care se săvârșește infracțiunea de escrocherie „*dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau mai multor persoane care a cauzat daune considerabile*”.

În acest sens, instanța de apel a menționat că, legislatorul a adoptat un concept mai concret a metodelor prin care se comite dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, în cazul escrocheriei și anume: a) prin inducerea în eroare a uneia sau mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase; b) prin inducerea în eroare a unei sau mai multor persoane prin prezentarea ca mincinoasă a unei fapte adevărate, însă prin modificările legislative ale art. 190 Cod penal, nu s-au decriminalizat acțiunile inculpatului, nefiind schimbat conceptul de escrocherie sau conținutul ei.

Astfel, ținând cont de recomandările CEDO, recomandările naționale și internaționale, precum și de cele Constituționale a R.M. privitor la claritatea și previzibilitatea normei penale, au fost înlocuite sintagmele generale, cum erau „înșelăciunea sau abuzul de încredere”, cu fapte prejudiciabile, metode și mijloace de comitere a escrocheriei, mai clare.

Instanța de apel a precizat că, infracțiunea de escrocherie nu a fost decriminalizată după modificările operate în art. 190 Cod penal, prin Legea nr. 179 din 26.07.2018 în vigoare din 17.08.2018, or, redacția nouă a normei în cauză nu înlătură caracterul infracțional al faptei, nu ușurează pedeapsa și nu ameliorează în alt mod situația persoanei ce a săvârșit infracțiunea, acțiunile făptuitorului urmează a fi încadrate conform legii penale în vigoare la momentul săvârșirii faptei, fiind o normă care cuprinde în întregime toate semnele faptei prejudiciabile săvârșite.

La caz, instanța de apel a constatat că, de fapt acțiunile infracționale săvârșite de Ungurean Vadim se subscriu în continuare infracțiunii de escrocherie, nefiind decriminalizate, nefiind posibil de agravat situația inculpatului în sensul incriminat prin ordonanța de punere sub învinuire din 01.11.2018.

În opinia instanței de apel, raționamentele expuse mai sus se fundamentează pe prevederile art. 10 alin. (1) Cod penal, potrivit cărora doar legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a săvârșit infracțiunea are efect retroactiv.

Reieșind din prevederile art. 10 Cod penal, Legii nr. 179 din 26.07.2018 pentru modificarea unor acte legislative, în vigoare din 17.08.2018, prin care au survenit noile modificări la art. 190 Cod penal, acțiunile infracționale săvârșite de Ungurean Vadim în perioada anului 2017, se subscriu normei prevăzute de legiuitor la art. 190 alin. (1) Cod penal, la momentul săvârșirii faptei respective de către inculpat.

Cu referire la pedeapsa stabilită inculpatului, instanța de apel a reținut că, aceasta a fost stabilită cu respectarea prevederilor legale, este una echitabilă faptei infracționale săvârșite, fiind în corespundere cu împrejurările cauzei.

5. Inculpatul Ungurean Vadim, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 9) Cod de procedură penală, contestă hotărârile instanțelor de fond cu recurs ordinar, solicitând casarea acestora, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie achitat de învinuirea înaintată.

5.1 În argumentarea recursului susține că, urmare a analizei modificărilor normei juridice prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, aceasta nu a fost decriminalizată, ci doar detaliată latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal.

Astfel, susține inculpatul că la caz, partea acuzării deși îi incriminează fapta care a fost săvârșită în anul 2017, în redacția veche a art. 190 alin. (1) Cod penal, totuși aplică legea penală cu efect retroactiv, incriminându-i art. 190 alin. (1) Cod penal, în redacția nouă.

În acest sens, menționează că în materie penală se aplică legea în vigoare la momentul săvârșirii faptei, și nu legea în vigoare după consumarea infracțiunii, cu excepția legii mai favorabile, care are efect retroactiv.

Totodată mai invocă că, nu a recepționat copia deciziei integrale a Curții de Apel Bălți, aceasta fiind ridicată la data de 19.07.2022, din care motiv consideră că recursul este depus în termen.

6. Procurorul a prezentat referință pe marginea recursului ordinar declarat de către inculpatul Ungurean Vadim, pledând pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat în baza materialelor din dosar, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în textul normei vizate.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că, recursul este declarat peste termen.

Dispozițiile art. 422 Cod de procedură penală, prevăd expres că termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 22 decembrie 2021, cu participarea inculpatului și a avocatului acestuia, care au fost înștiințați despre ziua pronunțării deciziei motivate, stabilită pentru data de 26 ianuarie 2022 (f.d.102-104, vol.II).

De asemenea, instanța de recurs atestă că, avocatul Fencovschi Eugeniu în numele inculpatului, precum și inculpatul Ungurean Vadim, la data stabilită pentru pronunțarea deciziei motivate au fost prezenți, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată din 26.01.2022 (f.d.104, vol.II).

La caz, termenul de declarare a recursului a expirat la 28.02.2022, aceasta fiind și ultima zi de depunere a recursului, însă potrivit ștampilei aplicată de către oficiul poștal pe plic, inculpatul a declarat recursul ordinar la 21.07.2022, respectiv cu depășirea termenului de declarare a acestuia.

Astfel, Colegiul penal stabilește că omisiunea de a respecta termenul de depunere a recursului nu poate fi imputată instanței de judecată, or, părțile urmau să se intereseze de soarta dosarului, având obligația de a întreprinde toate măsurile necesare, după cum sugerează și jurisprudența CEDO (*cauza Van Harn versus Germany, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007, cauza Ghirea versus Moldova din 26 iunie 2012*), de a proteja drepturile inculpatului de acces la instanță, inclusiv și de a depune în termenul legal cererea de recurs, fapt însă ignorat de către aceștia, ce în consecință, s-a soldat cu omiterea nejustificată a termenului de declarare a recursului.

Potrivit prevederilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Conform art. 231 Cod de procedură penală, termenele stabilite de prezentul cod se calculează pe ore, zile, luni și ani. La calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna și anul indicate în actul care a provocat curgerea termenului, afară de cazurile în care legea dispune altfel. La calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se ia în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

Colegiul penal menționează că, termenul de recurs este absolut și are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca tardiv, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Raportând situația reținută în cauză la prevederile art. 422, 432 alin. (2) pct.

2) Cod de procedură penală, Colegiul penal conchide, că recursul declarat de inculpatul Ungurean Vadim este inadmisibil, deoarece este declarat peste termen.

8. În corespundere cu art. 432 alin. (1),(2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către inculpatul **Ungurean Vadim XXXXX**, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 22 decembrie 2021, în propria cauză penală, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **25 ianuarie 2023**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecătorii

Catan Liliana

Guzun Ion